

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
lin kunta	Irja Onkalo-Särkikangas	Ari Alatossava, ari.alatossava@ii.fi, 0405676700	11.12.2017	Kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

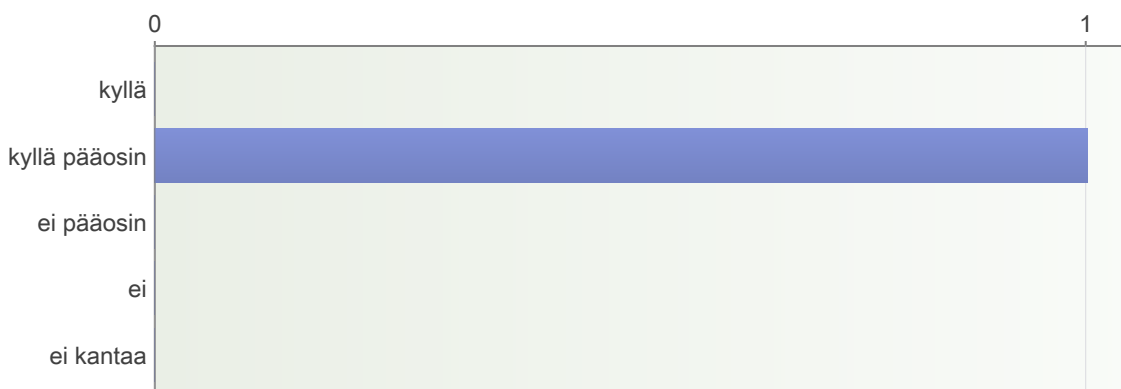
Vastaajien määrä: 1

- Tätä on hyvin vaikea arvioida, koska alueelliset erot ovat nyt ja tulevat jatkossakin olemaan suuret johtuen väestöpohjan ja asutustiheyden eroista. Voidaan ennakoida, että valinnanvapaus lisääntyy väestökeskittymässä, jossa on palveluiden tuottamiseen riittävästi asiakkaita, kun taas haja-asutusalueilla ja pienillä paikkakunnilla valinnanvapautta ei käytännössä tule olemaan. Laajeneva valinnanvapaus todennäköisesti lisää palvelujen tarjontaa ja kysyntää ja siten osaltaan tulee nostamaan uudistuksen kustannuksia. Toisaalta lisääntyvä palvelutarjonta voi parantaa mahdollisuuksia hoitaa ihmisten sairauksia ja palvelutarpeita oikea-aikaisemmin, mutta samalla se voi johtaa resurssien epätarkoituksenmukaiseen kohdentumiseen hoidon ja palvelujen oikean porrastuksen näkökulmasta.

Palveluiden avaaminen markkinoille ilman vahvaa ohjausta johtaa terveyserojen kasvuun ja palveluiden pirstoutumiseen.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

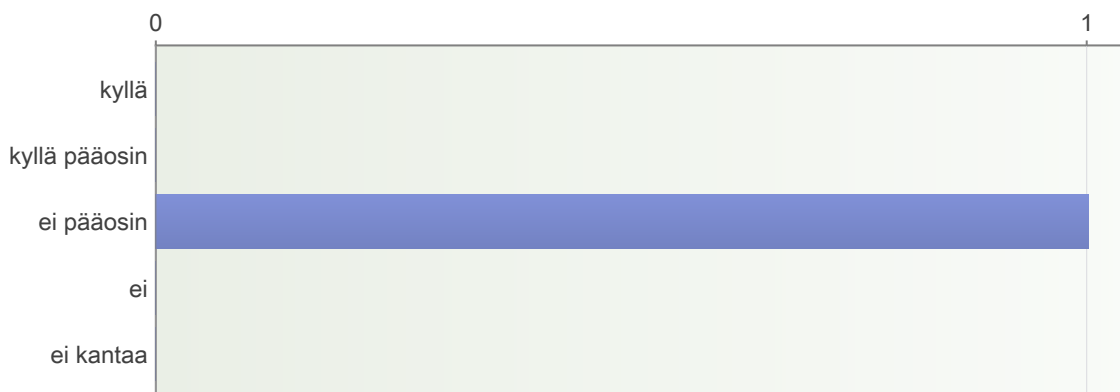
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden lisääntyminen luo edellytyksiä omien vaikutusmahdollisuuksien lisääntymiseen. Huoli liittyy paljon palveluita tarvitsevien ihmisten mahdollisuuksiin vaikuttaa omiin palveluihin sekä tosiasiallisen valinnanvapauden toteutumiseen pitkien etäisyyksien ja harvaan asuttujen alueiden näkökulmasta. Sote-keskuksiin ei ole tulossa sosiaalipalveluja ja siltä osin kansalaiset ovat esityksessä eriarvoisessa asemassa peruspalvelujen osalta. Valinnanvapausmalli on kokonaisuutena vaikeaselkoinen ja edellyttää asiakkaalta/potilaalta kykyä arvioida omaa palveluntarvetta, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluihin. Malli ei sovellu kaikille asiakasryhmille ja voi päinvastoin lisätä eikä vähentää hyvinvointi- ja terveysteroja.

7. 3.Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

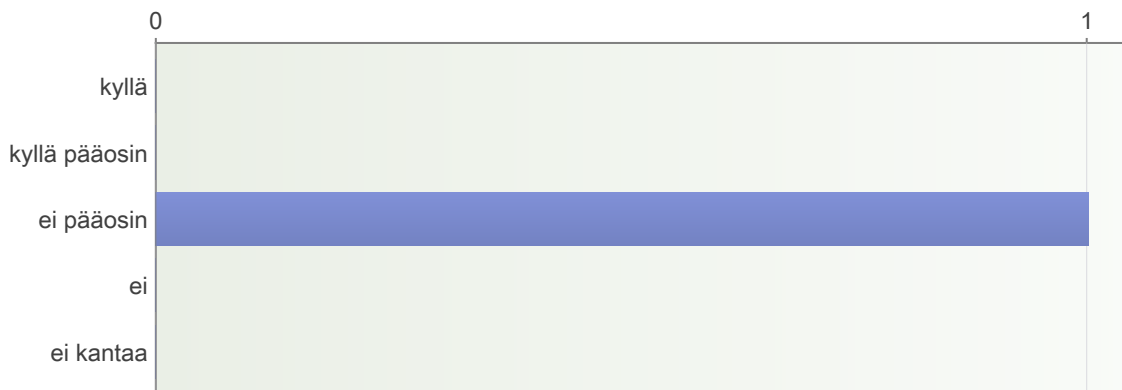
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen mukainen uudistus lisää mahdollisuuksia hakeutua palveluihin ja, jos tarjontaa on, asiakas voi valita itselleen sopivan palveluvaihtoehdon. Järjestelmä on erittäin monimutkainen, ja omaan tilanteeseen sopivaan palveluun hakeutuminen edellyttää asiakkaan kykyä arvioida omaa tilannettaan, palveluntarvetta, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluun. Palvelutarjonta tulee lisääntymään isoilla kaupunkialueilla, pienissä kunnissa ei.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

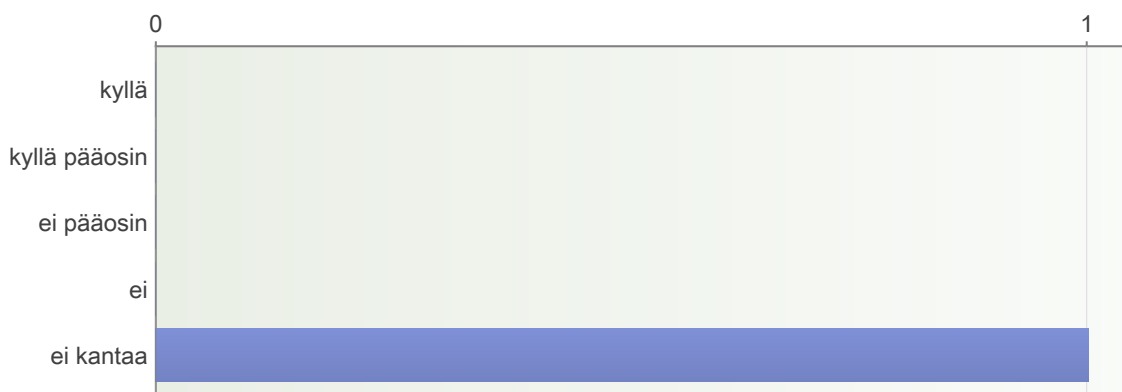
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tämä edellyttää sitä, että laaja-alaista palvelua tuottavia tahoja on alueella olemassa. Ongelmalliseksi voi muodostua palvelutarpeen määrittely suhteessa palvelutuottajiin erityisesti silloin, kun asiakkaan palvelutarve on suuri. Integraatio on haasteellista, järjestelmä on monimutkainen ja ohjattavuus vaatii runsaasti osaamista ja resursseja. Paineet kustannusten nousuun ovat vahvat.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

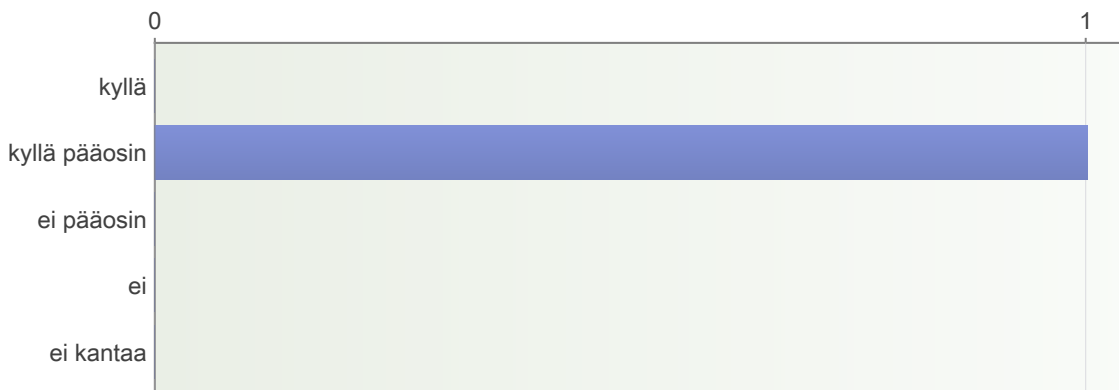
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Integraation ongelmat liittyvät paljon erilaisia palveluja tarvitsevien asiakkaiden palveluihin, koska ehdotetussa järjestelmässä palvelut hajautuvat eri toimijoille. Integraation ongelmat tarkoittaisivat käytännössä kehityksessä taaksepäin menemistä horisontaalisen integraation osalta. Integroiduissa palveluketjuissa esim. lääkärinpalveluja on voitu sovittaa yhteen joustavasti kotihoidon palveluihin. Tiedon kulku ja tiedolla johtamisen onnistuminen ovat keskeisiä ehdotetussa monituottajamallissa. Onnistuminen edellyttää hyvää asiakasohjausta sekä toiminnanohjausjärjestelmää, jossa asiakasohjaus integroi eri paikoissa sijaitsevat palvelut. Lakiesityksen 5 §:n mukaan laadittavan asiakassuunnitelman osalta on täsmennettävä palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman vastuutahoa päällekkäisen työn ja suunnitelman heikon laadun ehkäisemiseksi. Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden osalta asiakassuunnitelmaa koskevan pykälän muotoilu joko mahdollistaa, taikka vaarantaa asiakkaan tarvitsemaa palvelujen integraatiota eli yhteensovittamista. Epäselvä vastuutus aiheuttaisi oikeisturvaan liittyviä ongelmia eli tulee ratkaista, että mikä tahoo asiakassuunnitelman kokonaisuudesta vastaa. Kaikki palvelujen tuottajat olisivat velvollisia noudattamaan asiakassuunnitelmaa, mikä nostaa esiin kysymyksen suunnitelman sitovuudesta ja suhteesta sosiaalihuollon hallintopäätöksiin ja terveydenhuollon hoitopäätöksiin. Asiakassuunnitelman ja eri toimijoiden välisten sopimusten suhde on myös epäselvä. Mikäli asiakassuunnitelma olisi sitova, tulee oikeusturvanäkökohdat ottaa huomioon ja ratkaista mahdollinen muutoksenhakuoikeus. Asiakassuunnitelmien laatimisen edellyttämiä tietojärjestelmien toiminnallisuuksia ei ole vielä olemassa. Toimivien tietojärjestelmien tekeminen edellyttää asiakassuunnitelman määrittelytyötä.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

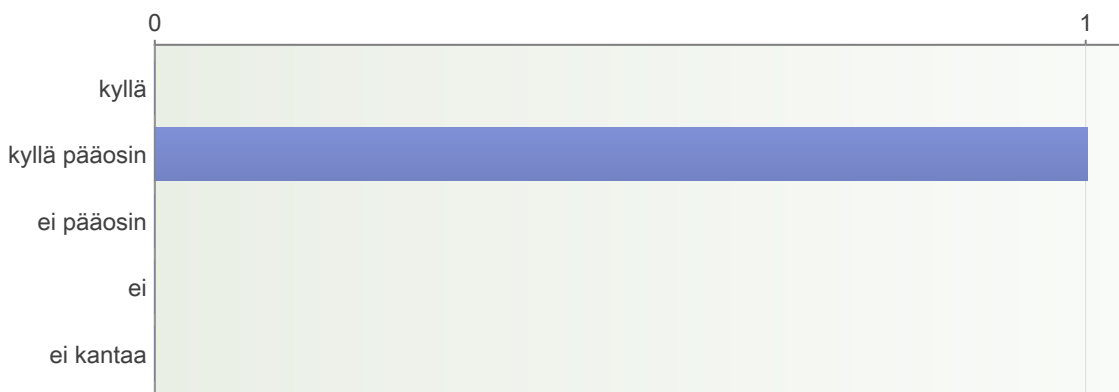
Vastaajien määrä: 1

- Käytännössä tätä on vaikea arvioida, koska resursseja ei ole tässä vaiheessa tiedossa.

Valinnanvapauslainsäädäntö osaltaan rajoittaa järjestäjän oikeutta päättää itsenäisesti palvelujen tuotantotavasta tarkoituksenmukaisuusharkintaa käyttäen. Toteutuuko perustuslain turvaamien ja sote-lainsäädännön edellyttämien palvelujen rahoitusperiaate (vrt. maakuntalain erittäin tiukat maakunnan alijäämän kattamisvelvollisuudet yhdistettynä ahtaaseen julkisen talouden rahoituskehykseen). Rahoitusperiaatteiden vastaavuutta maakuntien todelliseen palvelutarpeen ja sen kehitykseen tulee arvioida maakunnan ja valtion välisissä lakisääteisissä neuvotteluissa (maakuntalaki 13§ ja järjestämislaki 29§) säännöllisesti, ja lain rahoituskriteereitä on myös tarvittaessa tarkistettava. Maakuntien on lähtökohtaisesti pystyttävä sovittamaan palvelurakenteet ja -prosessit rahoituskehystä vastaaviksi myös niissä maakunnissa, joissa se edellyttää sopeuttamistoimia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

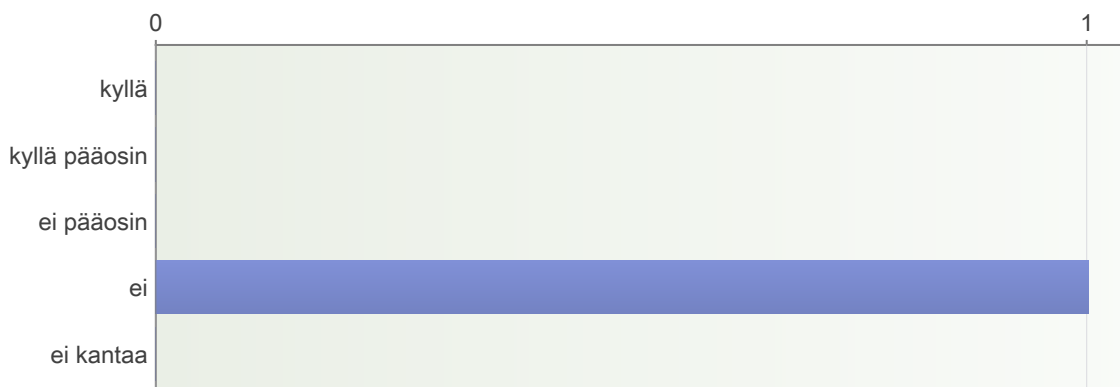
Vastaajien määrä: 1

- Avainkysymys on, millä tavalla palvelutuottaja hyötyy toimintatapojen muutoksesta tai uusien palveluinnovaatioiden käytöstä. Ideaalilanteessa asiakkaalla on kyky ja mahdollisuus arvioida palvelutuottajien laatua, joka johtaa vähitellen siihen, että ”parempien” ja laadukkaampien palveluiden kysyntä kasvaa. Käytännössä on paljon sellaisia asiakkaita, jotka eivät tätä kykene tekemään.

Sote-uudistus kokonaisuudessaan mahdollistaa uusien palveluinnovaatioiden käyttöön ottamista ja levittämistä. Tavoitteen toteutuminen on kytköksissä tuottajille asetettuihin ehtoihin, kannusteisiin ja korvausmalliin. Palvelusetelin korvaaminen asiakassetelillä (käytännössä maksusitoumus) heikentää palveluinnovaatioita, sillä asiakassetelin hinta on aina sama, eikä se kannusta palveluntuottajia kehittämään palvelun sisältöjä.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

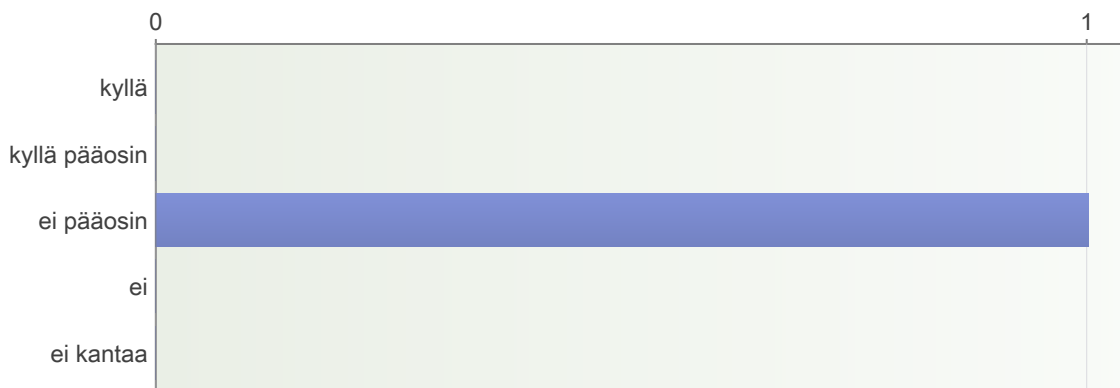
- Suomalainen terveydenhoitojärjestelmä on kansainvälisesti vertaillen toiminut kustannustehokkaasti. Uudistuksessa muodostuva organisaatorakenne on monimutkainen ja osin ristiriitainen sikäli, että maakunta toimii sekä palveluiden järjestäjänä että tuottajana ja siltä osin on kilpailutilanteessa yksityisten palvelutuottajien kanssa. Organisaatorakenteen johtaminen ja ohjaaminen tulee olemaan haasteellista. Organisaatiot ovat pääosin isoja, mikä tulee aiheuttamaan (turhaa) byrokratiaa ja asiakaspalvelu ja -kokemus ei välttämättä parane. Maakunta järjestäjänä tulee olemaan hyvin kaukana palvelua tarvitsevasta asiakkaasta, mikä ei tule edistämään ohjausjärjestelmän käytännön toimivuutta.

Kustannusten hillintätavoite ei toteudu, koska malli rajoittaa maakunnan oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata palveluja kokonaisuutena. Uudet valinnanvapausmallit henkilökohtainen budjetti ja asiakasseteli sekä suun terveydenhuollon suoran valinnan palvelut lisäävät palvelujen kysyntää ja nostavat kustannusriskiä. Malli voi myös ohjata kysyntää hoito- ja palveluketjujen näkökulmasta epätarkoituksenmukaisella tavalla. Sosiaali- ja terveystalouden integroitujen palvelukokonaisuuksien muodostamisen ongelmat vaikeuttavat hoito- ja palveluketjujen muodostamista erityisesti paljon erilaisia palvelujen tarvitsevien ihmisten osalta ja tämä on ongelma siksi, että tämä asiakassegmentti tuottaa nykyisellään suurimman osan kustannuksista. Palveluohjauksen tehostuminen, lisääntyvä kilpailu sekä yksityisten, julkisten ja muiden toimijoiden samoilla säännöillä toimiminen voi tuottaa tehokkuushyötyä pitkällä tähtäimellä. Verrattuna nykytilanteeseen jopa 1/3 -osa nyt kuntien järjestämisvastuussa olevasta sosiaali- ja terveystaloudesta siirtyisi uusien valinnanvapausjärjestelmien piiriin ja tämän seurauksena julkista tuotantoa on tehostettava ja supistettava mikäli kokonaiskustannukset eivät saa kasvaa. Henkilöstön osittainen siirtyminen yksityisen sektorin toimijoiden palvelukseen vaarantaa julkisen vallan mahdollisuuksia turvata kriittisiä toimintoja esim. päivystyksessä. Resurssien allokoinnissa on myös huomioitava liikelaitoksen viranomaistehtävien asianmukainen resurssointi mm. lastensuojelussa.

Käytännössä uudistuksen toimeenpano maakunnissa niiden erityispiirteet huomioiden ratkaisee, onnistutaanko tavoitteessa. Tarvitaan riittävät ohjausmekanismit ja vahva osaaminen järjestäjälle.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaat eivät voi olla yhdenvertaisessa asemassa alueiden eroista johtuen, sellaiseen ei meillä ole varaa.

Maakunta viime kädessä vastaa palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Sen vuoksi on tärkeää, että maakunnalla pysyy resurssien hallinta omassa käsissään ja se on mahdollistettava lainsäädäntöteitse. Maakunnille on jätettävä autonomiaa päättää palvelutuotannosta alueelliset erityisolosuhteet huomioivalla tarkoituksenmukaisella tavalla.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

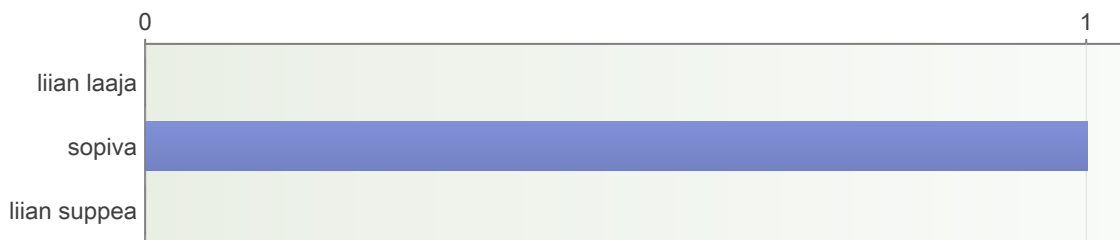
22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluvalikoima on sopiva terveelle, vähän ja lyhytaikaisesti palveluja tarvitseville ihmisille. Paljon erilaisia palveluja tarvitsevien ihmisten osalta hoito jakaantuu monille tahoille ja heikentää sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatiota. Esim. kuntoutuksen osalta kokonaisvaltainen arviointi ei mallissa helpotu ja kotihoidon asiakkaiden hoito jakaantuu sote-keskuksen, liikelaitokseen, asiakassetelipalvelujen tuottajille ja henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajille. Toisaalta suppea sote-keskusten valikoima todennäköisesti lisää perustason lääkäripalvelujen saatavuutta lisääntyvän tarjonnan myötä ja mahdollistaa liikelaitoksen palvelujen kehittämistä turvaten esim. sosiaalityöntekijöiden saatavuutta virkasosiaalityöhön.
Esitetään poistettavaksi lause: ”Konsultaatio- ja avovastaanottopalveluja on oltava ainakin sisätautien, lastentautien, geriatrian ja silmätautien erikoisaloilta.”
 - Säännös vaarantaa osajien kohdentamisen ja saatavuuden.
 - Tätä sääntelemään riittää: ”Maakunnan on päätettävä eri erikoisalojen konsultaatio- ja avovastaanottopalvelujen vähimmäislaajuus siten, että se vastaa maakunnan asukkaiden palvelutarpeisiin.”
 - Päihde- ja mielenterveyspalveluita tulisi olla laajemmin huomioituna ja esim. psykiatrin konsultaatiopalvelu ovat yleislääkärin työssä erityisen tärkeässä asemassa
 - Silmälääkäripalveluja asiakkaat ovat tähän asti pääsääntöisesti hankkineet itse, nyt kustannukset tulevat sote-keskukselle.
 - Yleislääketieteen osa-alueiden hajauttamisesta ei tule hyötyä asiakkaalle eikä järjestelmälle.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

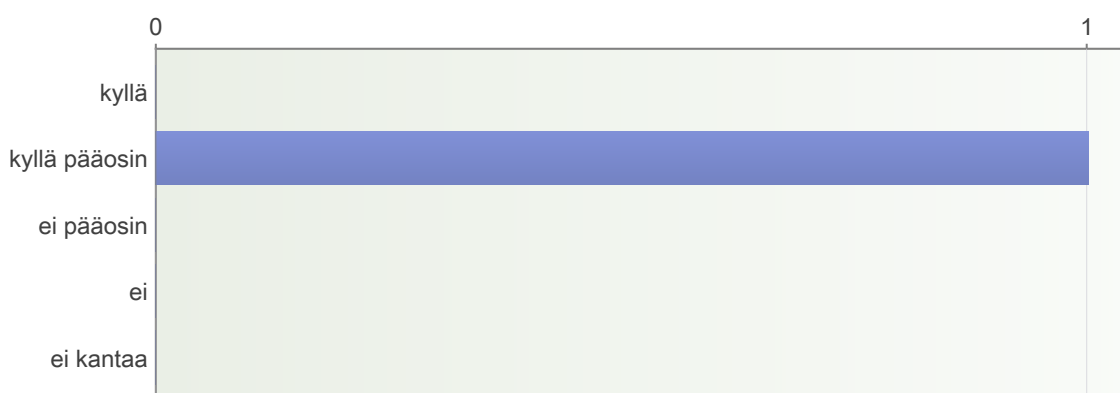
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hammasproteettisten korjausten kuuluminen suoran valinnan palveluihin on kustannusriski. Riippuen asiakasmaksujen määräytymisestä suunhoidon yksiköiden lakisääteinen palveluvalikoima voi myös parantaa saatavuutta ja yhdenvertaisuutta. Palveluvalikoiman laajentaminen erikoislääkärin tai muiden ammattihenkilöiden konsultaatioihin ja vastaanottopalveluihin olisi mahdollista ja tulee tapahtua maakunnan päättämällä tavalla.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

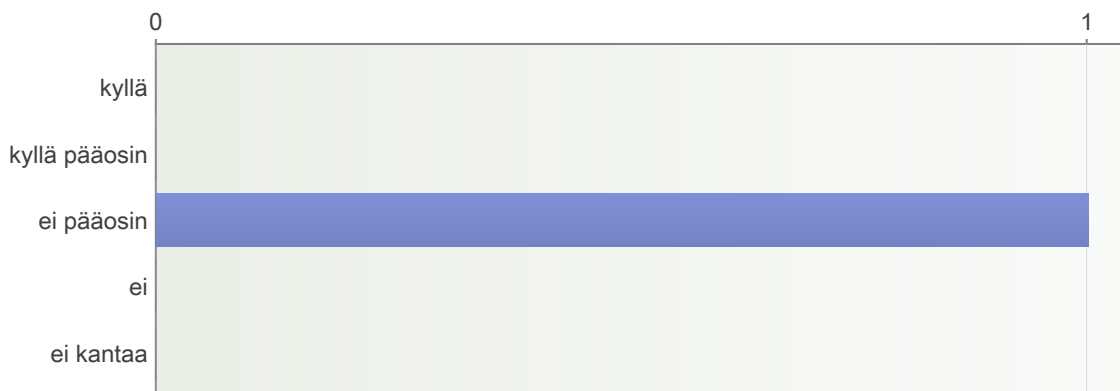
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Epäselväksi jää ainakin kotisairaanhoidon ja fysioterapian asema: milloin on kyse asiakassetelipalveluista ja mikä kuuluu sote-keskukselle? Epäselvää on myös, miten kotisairaanhoidon lääkäripalvelu järjestyy, sote-keskuksesta, liikelaitoksesta vai asiakassetelipalveluna?
18§ kohdassa 3 tulisi tarkemmin määritellä mitä kuuluu yleislääketieteen alaan kuuluviin hoitoihin ja tutkimuksiin. Terveyskeskusten palveluvalikoima on tällä hetkellä hyvin erilainen, osa tarjoaa mm. tähystyksiä, pienkirurgiaa, kuormituskokeita jne. Sote-keskuksen palveluvalikoiman tulee lähteä väestön tarpeista. Lakiluonnos ei tarjoa riittäviä takeita siitä, että palveluketjut olisivat saumattomia ja suoria (sote-keskus/maakunnan liikelaitos).

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

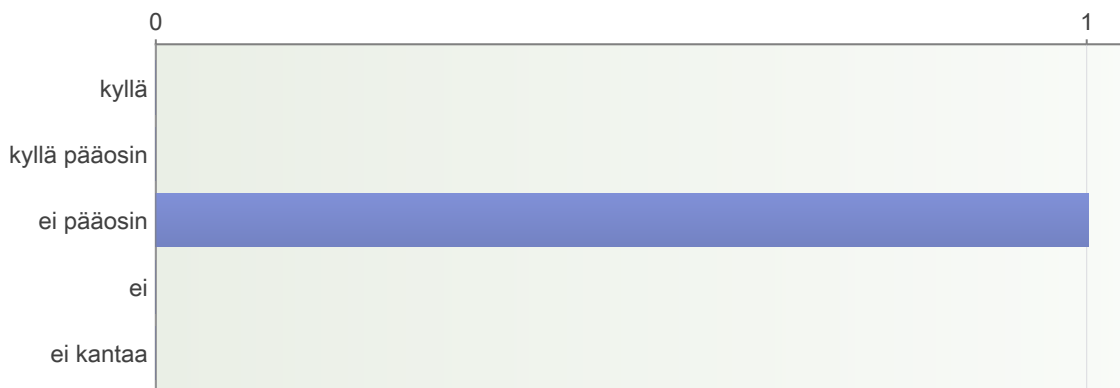
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan ja maakunnan liikelaitoksen tuottamien muut kuin suoran valinnan palvelut kaipaavat tarkentamista ja konkretisointia. Maakunnalla tulisi olla harkintavalta päättää, mitä palveluita, missä laajuudessa ja millä keinoin tarjottaisiin suoran valinnan palveluna tai suoran valinnan palveluiden yhteydessä liikkuvina, digitaalisina lähipalveluina tai konsultaatioina.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

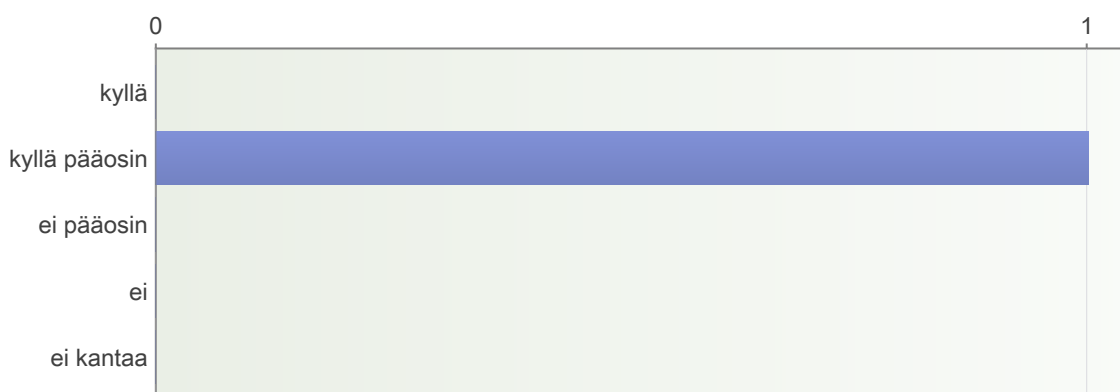
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalipalvelujen poistaminen sote-keskuksista on asiakaslähtöisen integraation kannalta huono ratkaisu. Tätä voidaan osittain kompensoida jalkauttamalla liikelaitoksen palveluja sote-keskuksiin. Tähän tarvitaan valtion ja sote-järjestäjän ohjausta, yhteisiä sääntöjä sekä kannusteita. Toisaalta sosiaalityön ja sosiaalipalvelujen keskittäminen liikelaitoksiin mahdollistaa pienten toimijoiden mukaan tuloa sote-keskustuottajiksi ja edistää liikelaitoksen toimintojen kehittämistä sekä osaamisen vahvistamista. Ratkaisu turvaa sosiaalityöntekijöiden saatavuutta liikelaitoksen virkasosiaalityössä. Maakunnille on jätettävä riittävä liikkumavara operatiivisen palveluvalikoiman osalta. On välttämätöntä, että sote-keskuksen sosiaalihuollon ohjausta- ja neuvonnan antamiseen edellytetään sosiaalihuollon ammattihenkilön kelpoisuutta. 37 §:n mukainen maakunnan liikelaitoksen ammattihenkilöistä muodostuva sote-keskuksiin jalkautuva ryhmä sääntelee liiaksi operatiivisen toiminnan palvelumalleja.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

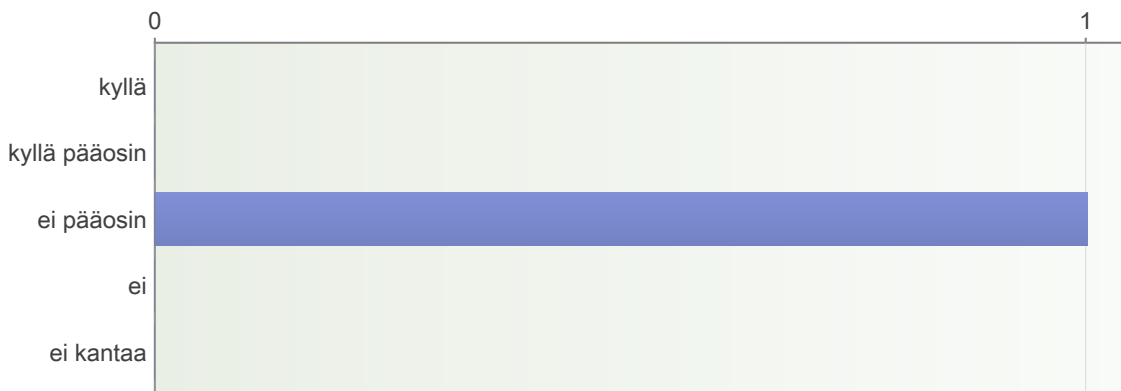
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus yli maakuntarajojen on asiakkaiden valinnanvapautta edistävä asia. Toimeenpanon edellytyksinä on tiedon siirtyminen ja käytettävissä olevan tiedon ajantasaisuus. Tarkennuksia tarvitaan, että voiko asiakas valita palveluja useista eri maakunnista. Tällä olisi merkitystä sote-järjestäjän mahdollisuuksiin ohjata järjestelmää ja resursseja.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

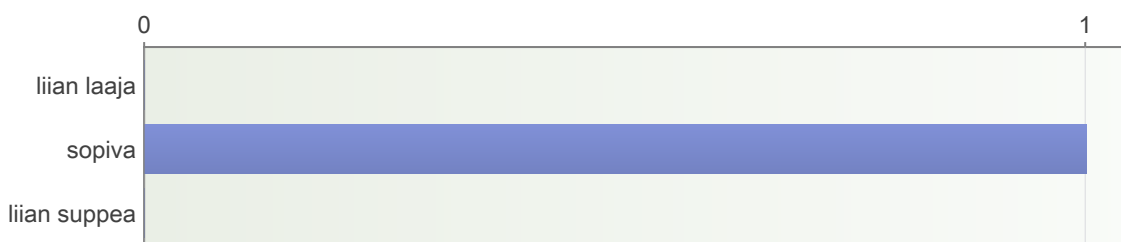
34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus on asiakkaan näkökulmasta riittävää. Paljon erilaista tukea ja palveluja tarvitsevien osalta valintojen tekoon tarvitaan ammattihenkilöiden tukea, jotta palvelujen tarpeenmukaisuus ja oikea-aikaisuus toteutuvat. Palvelujen jakautuminen useisiin eri yksiköihin pirstovat palveluja tilanteissa, joissa tarvitaan tiivistä monitoimijaista tukea.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

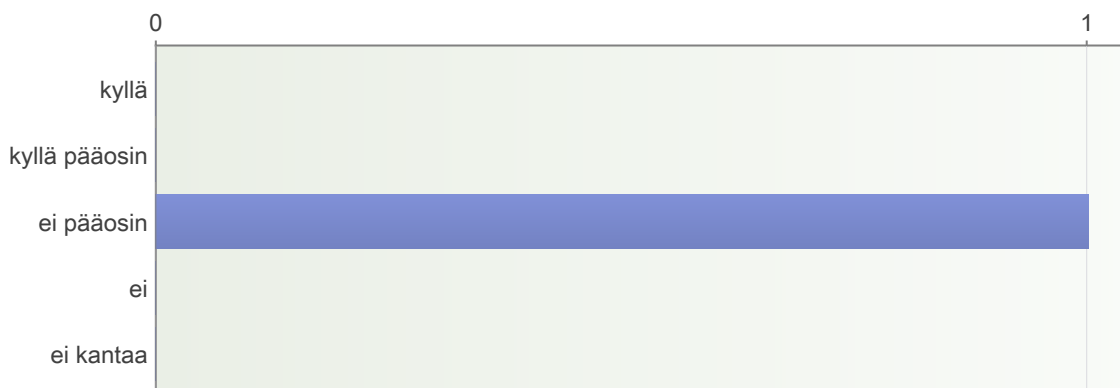
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Perusteltua on, että asiakassetelin voi myöntää palvelutarpeen arvioinnin pohjalta ainoastaan liikelaitos. Asiakasseteli (käytännössä maksusitoumus) on huonompi valinnanvapauden väline, kuin nykyinen palveluseteli. Koska asiakassetelin hinta on aina sama, väline ei kannusta palveluntuottajia kehittämään palvelujen sisältöjä. Maakunnilla tulee olla oikeus päättää alueelliset ja paikalliset erityisolosuhteet sekä tarkoituksenmukaisuus huomioon ottaen palveluista, joissa se asiakasseteliä käyttää. Sote-järjestäjällä tulee pystyä suunnittelemaan, ohjaamaan ja valvomaan kokonaisuutta. Velvoite antaa asiakasseteli erikoissairaanhoidossa ei saa vaarantaa liikelaitoksen vastuulla olevien esim. päivystyspalvelujen turvaamisen velvoitetta. Asiakaseteleitä koskeva säädös ei estä palvelun tuottajaa tarjoamasta asiakkaalle maksullisia lisäpalveluja. Tästä ei saisi aiheutua asiakkaille odottamattomia kustannuksia epäselvien palvelukokonaisuuksien johdosta.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

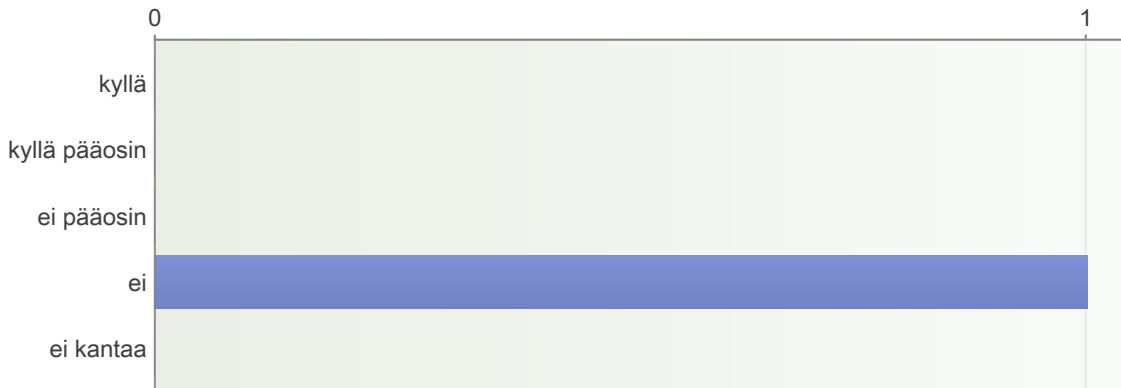
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 24 § 2 mom:ssa mainittu mahdollisuus (jos se on välttämätöntä) rajata palveluja tulisi muuttaa muotoon jos se on tarpeellista.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

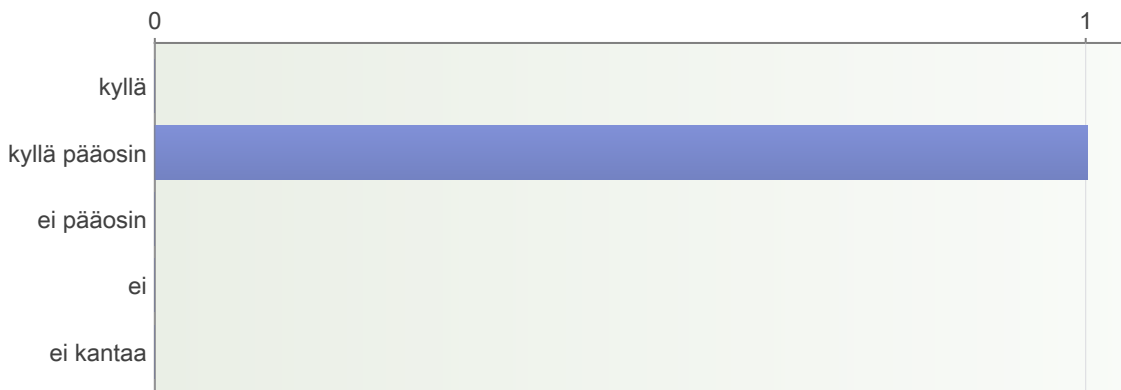
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laajamittainen asiakassetelin käyttäminen erikoissairaanhoidossa vaikeuttaa maakuntien liikelaitoksen mahdollisuuksiin taata riittävät ja laadukkaat erikoisalojen palvelut ja erityisesti ympärivuorokautinen päivystysvalmius koko maassa kaikissa olosuhteissa. Laajamittainen asiakassetelin käyttäminen vaikeuttaa myös erikoislääkärinkoulutuksen järjestämistä. Mikäli maakunnan, yksityisen ja kolmannen sektorin tuottajien aidosti haluttaisiin olevan samassa asemassa henkilöstön rekrytoinnin suhteen, pitäisi myös muuta kuin maakunnan henkilökuntaa velvoittaa suorittamaan osuutensa maakunnan liikelaitoksen päivystysvelvoitteesta. Asiakassetelin käytön tulisi olla maakunnan yksi keino siinä tilanteessa, jossa maakunta-järjestäjällä olisi tarve täydentää omia palveluitaan turvatakseen väestön tarpeen mukaiset hoidot ja toimenpiteet sekä hoidon pääsyn.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

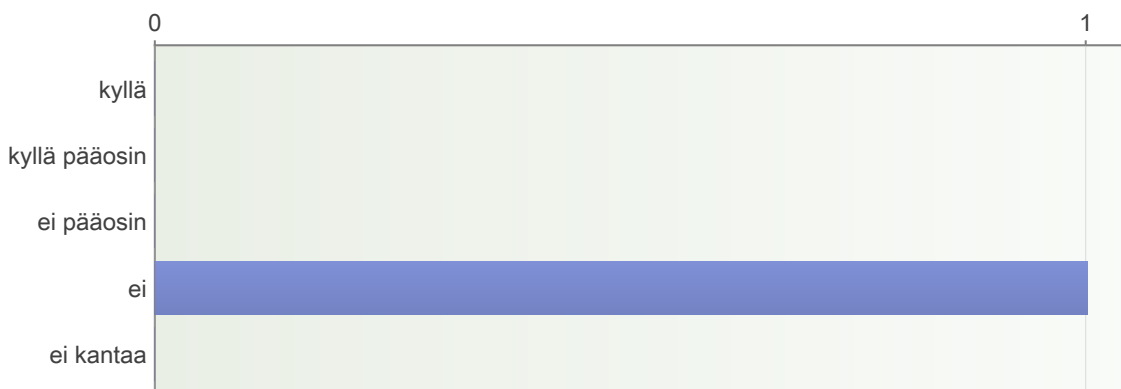
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan tulee voida valita julkinen palveluntuottaja ilman, että hänen tarvitsee ensin kieltäytyä asiakassetelistä. Toisaalta asiakassetelipalvelutuottajalla sekä henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajalla on mahdollisuus valita asiakkaansa kieltäytymällä sitoutumasta asiakkaaksi/potilaaksi pyrkivän henkilön hoidosta. Tämä voi johtaa vaikeimman asiakassegmentin jäämiseen maakunnan oman tuotannon asiakkaaksi, mistä aiheutuu ongelmia maakunnalle ainakin hinnoittelun suhteen.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

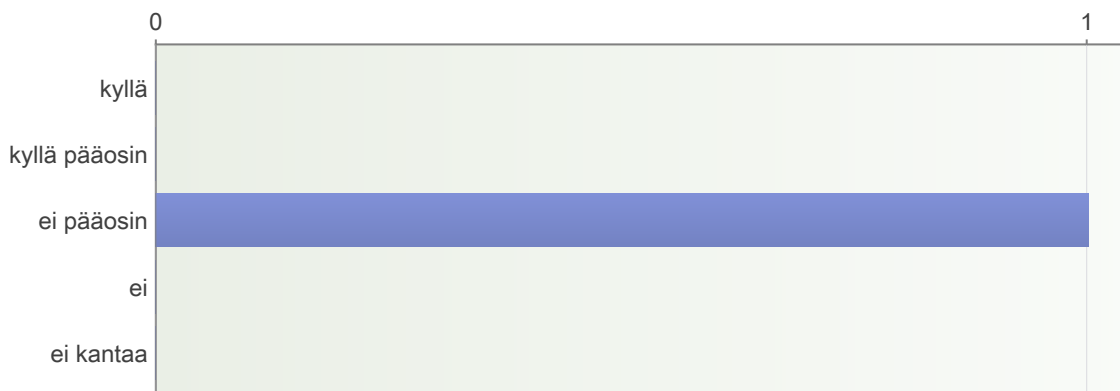
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan oikeutta päättää järjestämisvastuullaan olevien palvelujen tuottamistavasta on rajoitettu. Maakunnan tulisi tarjota asiakasseteli laissa säädetyissä palveluissa. Mikäli asiakas kieltäytyy asiakassetelistä, olisi maakunnalla silti viimekätinen vastuu tuottaa vastaavat palvelut. Mikäli maakunnalla olisi mahdollisuus valita, missä palveluissa se ottaisi käyttöön asiakassetelin, se voisi ottaa huomioon palvelujärjestelmän päällekkäisyyksiin ja rekrytointiin liittyviä kysymyksiä ja hallita paremmin kokonaiskustannuksia. Asiakkaan tulee voida valita julkinen palveluntuottaja ilman, että hänen tarvitsee ensin kieltäytyä asiakassetelistä.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

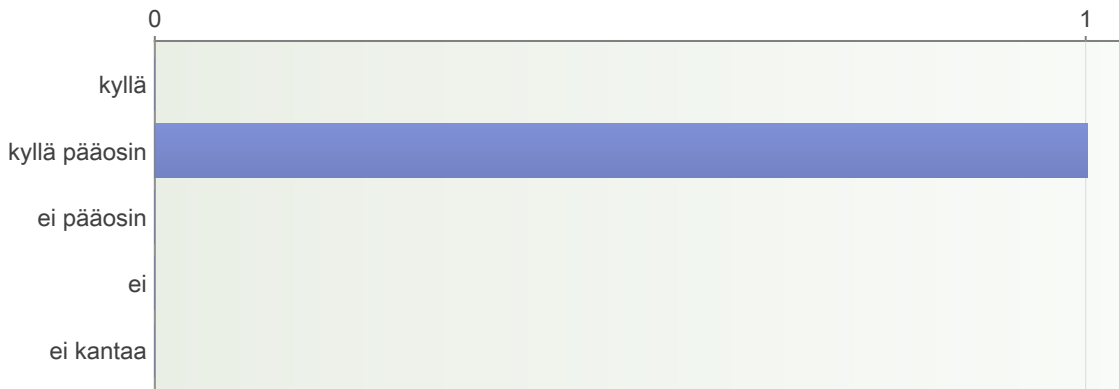
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaisen budjetin laajan käyttöön oton vaikutuksista ei ole Suomessa vielä kokemuksia. Laaja yhtäaikainen käyttöönotto sisältää sekä kustannus-, että oikeusturvariskejä. Sen vuoksi olisi hyvä harkita käyttöön oton porrastusta ja kytkemistä esim. asiakassetelin käyttöönoton aikataulutukseen. Kriteeristöjä ja käyttöönoton vaikutuksia tulee kokeilla erilaisilla sisällöillä ja erilaisilla alueilla. Nyt ehdotettu aikataulu on todennäköisesti liian kireä. Jos asiakas kieltäytyy henkilökohtaisesta budjetista, maakunnan liikelaitoksen on voitava hankkia palvelut asiakassetelillä. Asiakkaille maksuttomien palvelujen laajentamiset ja sisällölliset laajentamiset esim. ikäihmisten palveluihin tulee tarkoin pohtia kokonaiskustannusten hallinnan näkökulmasta. Sinällään henkilökohtainen budjetti sisältää elementtejä, jotka lisäävät asiakkaiden itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta yhteiskuntaan. Sillä on myös paikallistaloutta vahvistavia elementtejä. Palveluntuottajien maksullisten lisäpalvelujen antamisen oikeus voi tuoda odottamattomia kustannuksia asiakkaille varsinkin alkuvaiheessa palvelukokonaisuuksien mahdollisten epäselvyyksien vuoksi.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

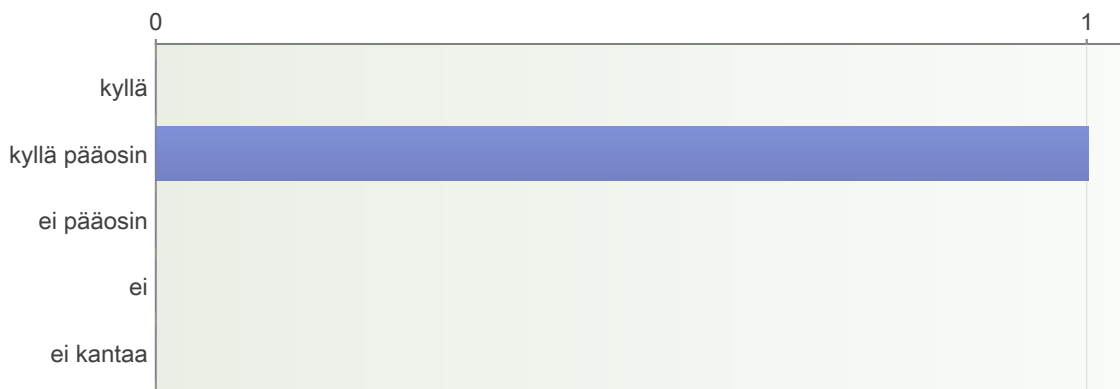
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen 5 §:n mukaan laadittava asiakassuunnitelman osalta on täsmennettävä palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman vastuutahoa päällekkäisen työn ja suunnitelman heikon laadun ehkäisemiseksi. Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden osalta asiakassuunnitelmaa koskevan pykälän muotoilu joko mahdollistaa, taikka vaarantaa asiakkaan tarvitsemaa palvelujen integraatiota eli yhteensovittamista. Epäselvä vastuutus aiheuttaisi oikeisturvaan liittyviä ongelmia eli tulee ratkaista, että mikä taho asiakassuunnitelman kokonaisuudesta vastaa. Kaikki palvelujen tuottajat olisivat velvollisia noudattamaan asiakassuunnitelmaa, mikä nostaa esiin kysymyksen suunnitelman sitovuudesta ja suhteesta sosiaalihuollon hallintopäätöksiin ja terveydenhuollon hoitopäätöksiin. Asiakassuunnitelman ja eri toimijoiden välisten sopimusten suhde on epäselvä. Mikäli asiakassuunnitelma olisi sitova, tulee oikeusturvanäkökohdat ottaa huomioon ja ratkaista mahdollinen muutoksenhakuoikeus. Asiakassuunnitelmien laatimisen edellyttämiä tietojärjestelmien toiminnallisuuksia ei ole vielä olemassa. Toimivien tietojärjestelmien tekeminen edellyttää asiakassuunnitelman määrittelytyötä.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

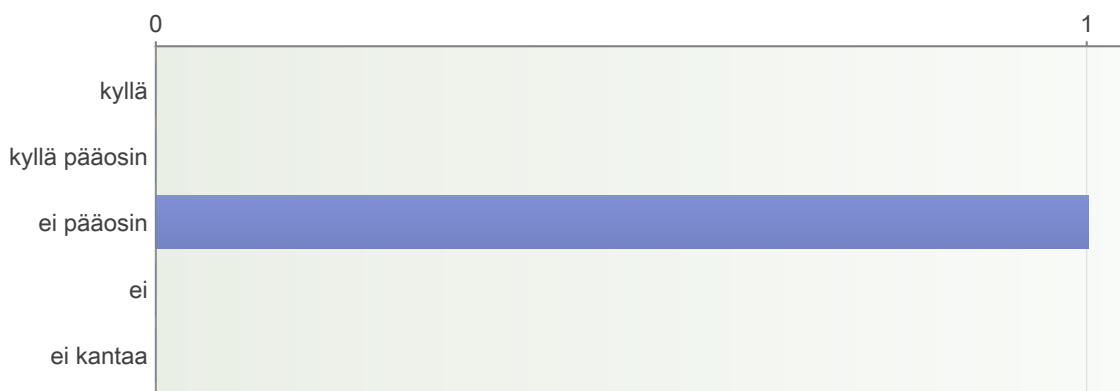
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyväksymissäännökset on oltava, jotta maakunta voi ohjata palvelujen tuottamista. Hyväksymismenettelyyn liittyvä sääntely vaatii vielä tarkentamista erityisesti suoran valinnan palvelujen osalta. Säännökset vastuusuhteista puuttuvat.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämismenettelyjen toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

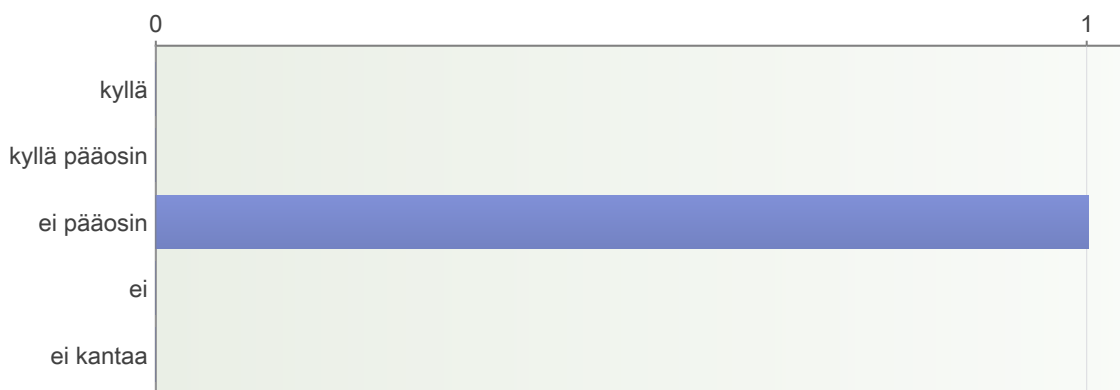
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymys on epäselvä. Maakunnalla ei ole keinoja asettaa riittäviä seuraamuksia siitä, että tuottaja ei toimi maakunnan asettamien edellytysten mukaisesti. Kuitenkin maakunta on järjestämisvastuussa ja raskaassa valvontavastuussa suhteessa palveluntuottajiin. Vastuukysymyksiä ei ole riittävällä tavalla säädetty.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

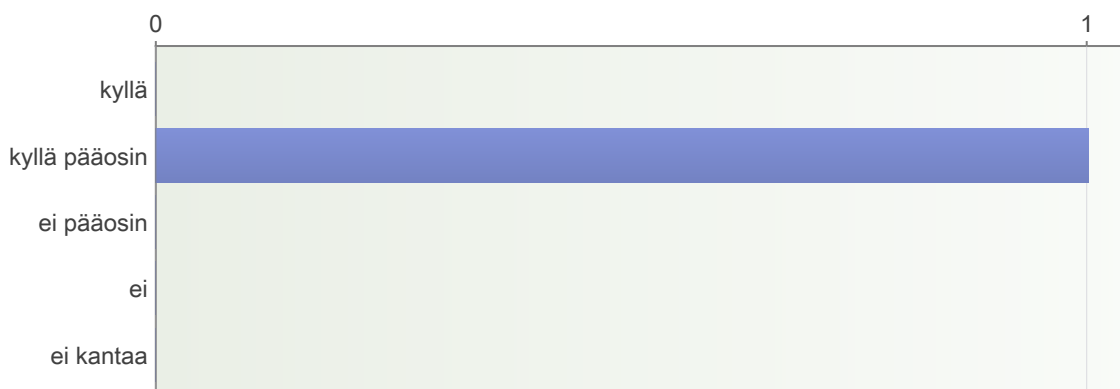
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimuksen ja hallintopäätöksen välinen suhde on epäselvä. Tarkoittaako säännös, että 42 §:n mukaisia ehtoja ei voi sitoa sopimukseen?

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

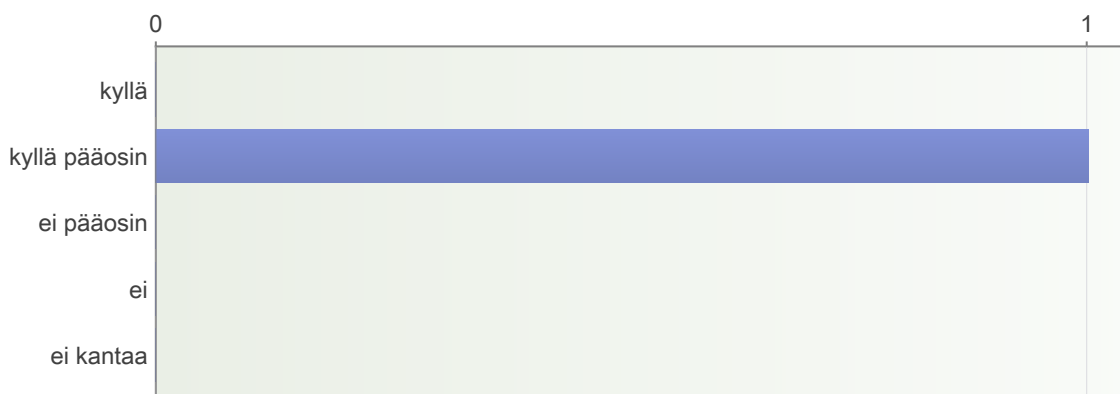
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaustuottajan alihankkijan valvontavastuu on epäselvä.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

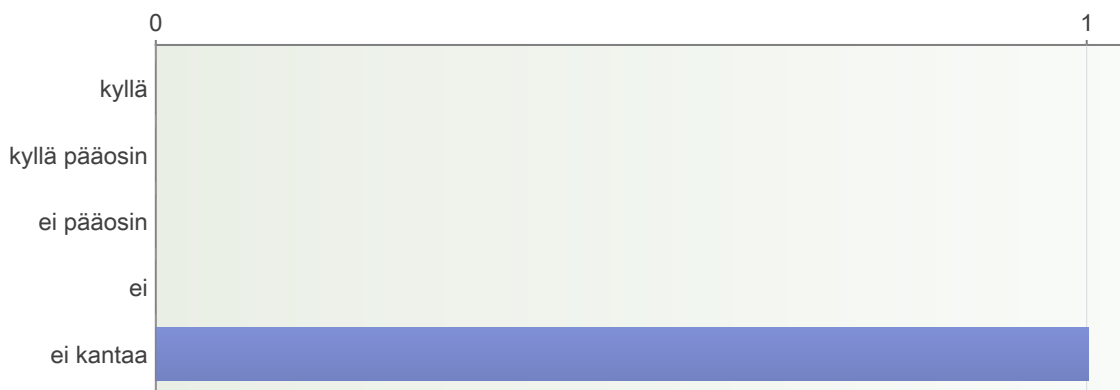
Vastaajien määrä: 1

- Jos tarvekertoimet ovat puutteellisia, tämä voi käytännössä kannustaa tuottajaa ohjaamaan suuria kustannuksia tai niiden riskiä aiheuttavia asiakkaita liikelaitoksen tai toisen suoran valinnan palvelujen hoidettavaksi. Määräytymisperuste voi myös kannustaa kohdennettuun asiakashankintaan. Kapitaatiotason rahoituksen määrittelyssä ja osittain myös korvausten perusteista on maakunnilla oltava harkintavaltaa pystyäkseen ohjaamaan. Maakunnan olisi 86 § 3 momentin mukaan tehtävä viimeistään 31.12.2019 päätös mm. suoran valinnan palvelujen tuottajille suoritettavista korvauksista, mitä ei voi pitää perusteltuna ja mikä kasvattaa siirtymävaiheen kustannusriskiä.

Maakunnat ovat mm. toimintaympäristöltään, markkinoiltaan, palvelutarpeiltaan ja kantokyvyllään hyvin erilaisia. Tuottajakorvausten periaatteet ohjaajat keskeisellä tavalla markkinoiden muodostumista. Järjestäjällä tulee olla riittävät mahdollisuudet korvausten määrittelyyn. Tämä on keskeistä erityisesti uudistuksen käynnistymisvaiheessa, kun markkinat syntyvät. Asiakaslähtöisen, vaikuttavan ja kustannustehokkaan toiminnan takaamiseksi maakunnan intressinä on mahdollistaa tarkoituksenmukaisten markkinoiden syntyminen.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

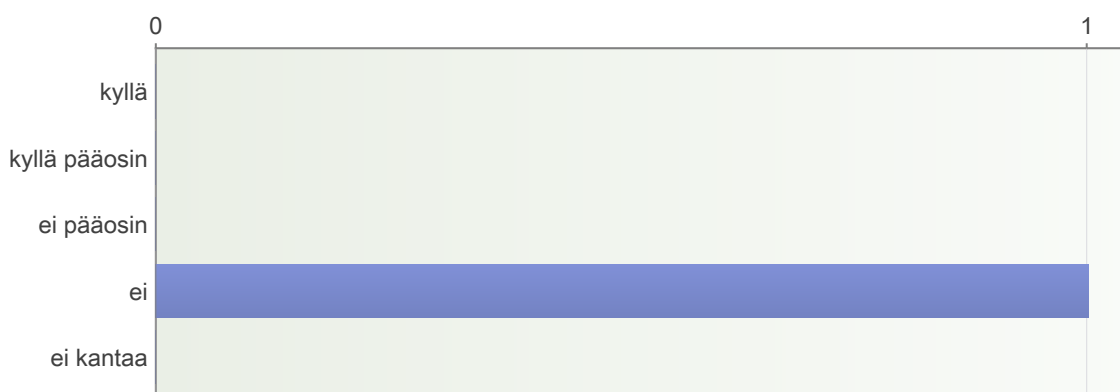
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien mahdollisuus vaikuttaa järjestämisvastuullaan olevien palvelujen korvauksiin on esityksen mukaan liian rajattu.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

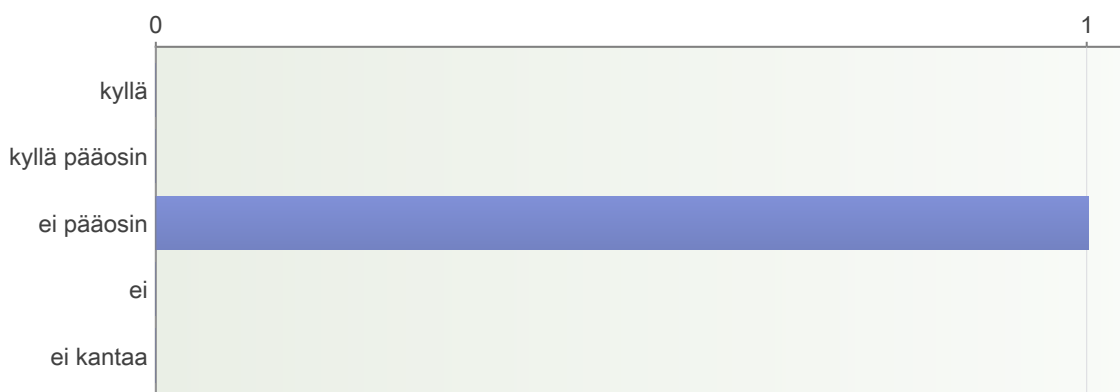
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 56 §:n muotoilu on hyvä, mutta ei takaa kilpailuneutraliteettia. Esityksen mukaan maakunnan liikelaitoksen itse tuottaessa valinnanvapauspalveluita sen tulee markkinoiden näkökulmasta toimia pitkälti samalla tavalla kuin esimerkiksi osakeyhtiön, vaikka toiminta ei muodollisesti tapahtuisikaan yhtiömuodossa. Tähän liittyy vielä ratkaisemattomia kysymyksiä esim. maakunnan mahdollisen lisärahoituksen antamisessa omalle taseyksikölleen. Maakunta on järjestäjänä viimesijaisessa vastuussa palvelujen saatavuuden turvaamisessa eri puolilla maakuntaa. Mahdollinen lisärahoitus omalle taseyksikkömuotoiselle sote-keskukselle estää valinnanvapauden tuomia tehokkuusvaikutuksia. Myös esim. tukipalveluihin ja tiloihin liittyvään kilpailuneutraliteettiin sisältyy vielä useita ratkaisemattomia kysymyksiä. Maakunnan liikelaitoksella ei myöskään ole uudistuksen voimaantullessa todellisuudessa yhdenvertaista mahdollisuutta sopeuttaa toimintaansa verrattuna yksityisiin toimijoihin.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

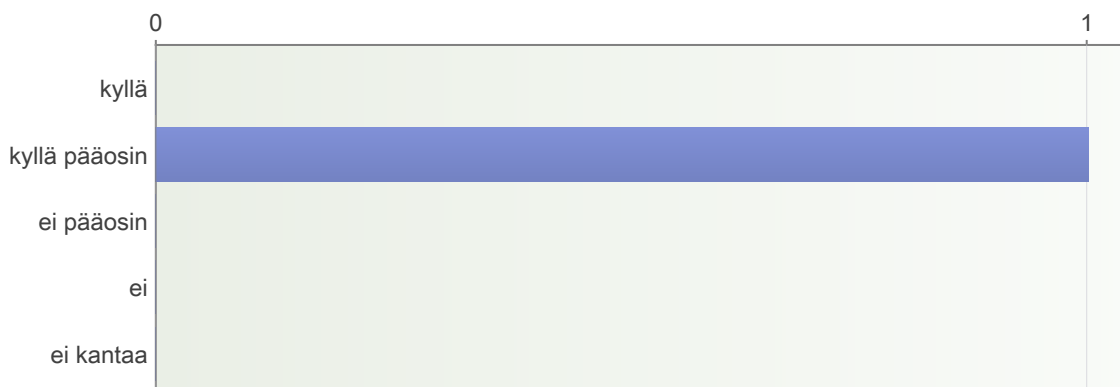
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tulisi pohtia, että tulisiko henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto kytkeä asiakassetelin käyttöön oton aikatauluun. Mikäli asiakas kieltäytyy henkilökohtaisesta budjetista, tulisi maakunnan voida hankkia asiakkaan palveluja asiakassetelillä. Palvelusetelin käyttöön tulee saada siirtymäaika niin, että asiakas voi käyttää jo myönnettyä palveluseteliä.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

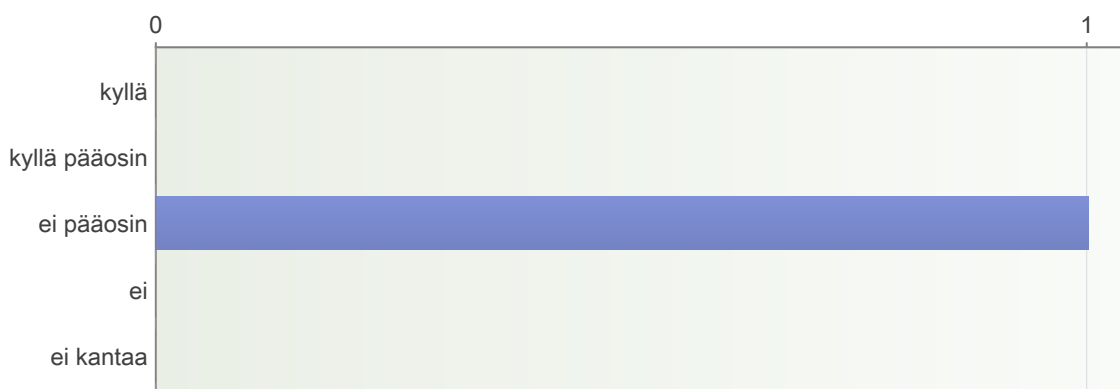
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden voimaantuloa on porrastettu, mikä on perustelua. Siirtymävaiheen kustannusriskiä lisää maakuntien velvollisuus päättää mm. kiinteän korvauksen käytöstä ja varata rahoitusta tuottajilta tavoiteltujen asioiden ohjaamiseen taloudellisten kannusteiden avulla jo kaksi vuotta ennen toiminnan käynnistymistä. Valinnanvapauden toimeenpano edellyttää toimivia tietojärjestelmiä ja tämä vaatii aikaa sekä hallittua käyttöönottoa asiakas- ja potilasturvallisuusrisikin minimoimiseksi siirtymävaiheessa. Maakuntien valinnanvapausmallin käyttöönottoa koskevaa liikkumatilaa tulisi siis lisätä.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Julkisesti rahoitetun hammashoidon kysynnän arvioidaan lisääntyvän. Rahoituksen riittävyys tulee olemaan kriittinen kysymys. Asiakkaiden omavastuuosuus on suun hoidossa korkea jo nykyisessä mallissa. Asiakasmaksujen suuruus vaikuttaa palvelujen käyttöön. Asiakasmaksulain uudistaminen on vielä kesken. Jos asiakasmaksut nousevat ja toisaalta tuottajille osoitetut korvaukset jäävät hoidon tarpeisiin nähden liian alhaisiksi, seurauksena voi olla palvelujen heikko saatavuus ja hoidon oikea-aikaisuuden vaarantuminen, mikä lisää kustannuksia pitkällä aikavälillä.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

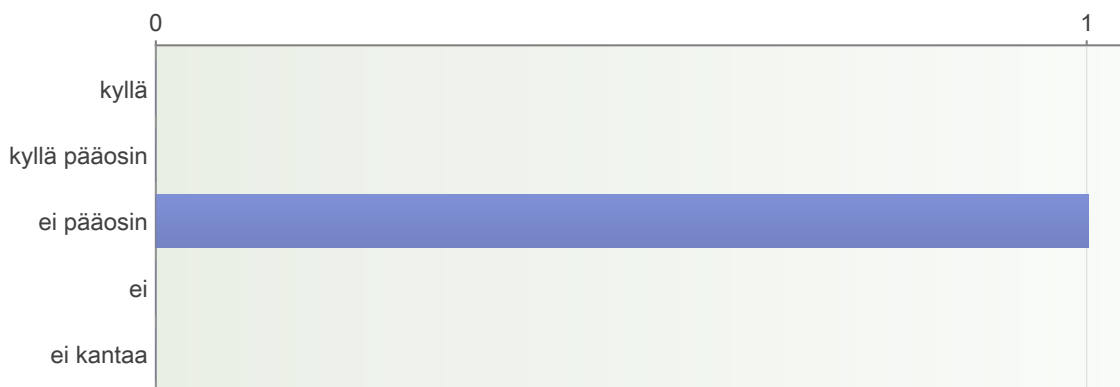

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

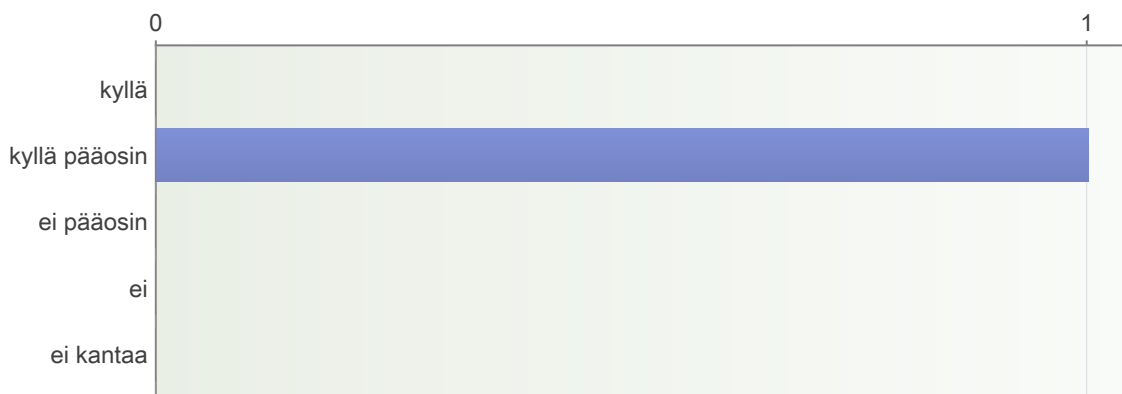
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Periaatteessa kyllä, mikäli esim. tiedonhallintapalvelut pystytään toteuttamaan niin, että niiden käyttäminen on pienille toimijoille mahdollista.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kunnan sote-palvelut on ulkoistettu vuoden 2010 alusta. Yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2020 tuleville maakunnille.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä on huomioitu perustuslakivaliokunnan edellyttämiä muutoksia. Esityksessä on kuitenkin edelleen lukuisia seikkoja, jotka heikentävät pyrkimystä integraatioon ja sitä kautta vaikeuttavat paljon erilaisia palveluja tarvitsevien asiakkaiden yhtenäisten hoito- ja palvelukokonaisuuksien luomista. Sosiaalipalvelujen osuus integroituu huonosti valinnanvapauden kokonaisuuteen ja myös terveydenhuollon palvelut jakaantuvat useille eri toimijoille. Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan sote-muutos tarvitaan ja maakuntamalli on perustuslain mukainen organisointitapa. Soten järjestämisvastuun siirto 18 maakunnalle selkiinnyttää nykyistä sote-järjestelmää. Valinnanvapaudessa on edettävä porrastetusti ja hallitusti, jotta maakuntajärjestäjät voivat suunnitella, ohjata ja valvoa resurssien oikeaa kohdentumista ja tosiasiallisesti turvata kansalaisten yhdenvertaista palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Muutoksen on oltava toimeenpantavissa. Maakunnilla on oltava harkintavaltaa huomioida alueellisia ja paikallisia erityispiirteitä palvelujen järjestämisessä sekä rakentaa kuntien kanssa yhteistyössä toimivia asiakkaiden palveluja turvaavia yhdyspintoja kuntien tuottamiin palveluihin.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.